

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Ndc/49/2023
Identifikačné číslo spisu: 1221201930
Dátum vydania rozhodnutia: 30.10.2023
Meno a priezvisko: JUDr. Martin Holíč
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2023:1221201930.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci starostlivosti súdu o maloleté deti Z. N., narodeného XX. B. XXXX a Z. N., narodenú X. X. XXXX, obe zastúpené kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Bratislava, Vázovova 7/A, deti matky Z. D. N., narodenej XX. B. XXXX, C., A. XXXXX/XX, zastúpenej advokátskou kanceláriou DOBIAŠOVÁ | law firm s.r.o., Bratislava, Šoltésovej 2679/18, IČO: 50 655 809, a otca P. L. N., narodeného XX. M. XXXX, C., A. XXXXX/XX, zastúpeného advokátom JUDr. Pavlom Torňošom, Bratislava, Tomášikova 50/D, o návrhu matky na zvýšenie výživného voči maloletým deťom, vedenej na Krajskom súde v Trnave pod sp. zn. 14CoP/76/2023, o nesúhlase Krajského súdu v Trnave s postúpením mu veci Krajským súdom v Bratislave, takto

rozhodol:

Nesúhlas Krajského súdu v Trnave s postúpením veci Krajským súdom v Bratislave n i e j e d ô v o d n ý.

Na prejednanie a rozhodnutie veci vedenej na Krajskom súde v Trnave pod sp. zn. 14CoP/76/2023 je príslušný Krajský súd v Trnave.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Trnave predložil súdny spis Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) z dôvodu nesúhlasu s postúpením mu veci Krajským súdom v Bratislave podľa § 6 ods. 2 zákona č. 161/2015 Z. z. Civilného mimosporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CMP“) majúc za to, že vecne a miestne príslušným na prejednanie odvolania je v danom prípade Krajský súd v Bratislave. Nesúhlas s postúpením veci odôvodnil tým, že podľa § 3 ods. 5 písm. b) CMP v znení účinnom od 1. júna 2023 na konanie o odvolaní proti rozhodnutiu vo veciach podľa prvej hlavy a tretej hlavy druhej časti, tretej časti a štvrtej časti vydanému okresným súdom so sídlom v obvode Krajského súdu v Bratislave a Krajského súdu v Nitre je príslušný Krajský súd v Trnave. V zmysle prechodných ustanovení CMP (§ 396b) berúc konanie na súde prvej inštancie a na odvolacom súde ako jeden celok, je však začaté a právoplatne neskončené konanie do 31. mája 2023 potrebné dokončiť na vecne a miestne príslušnom súde, čo je v danom prípade Krajský súd v Bratislave, ktorý o podaných odvolaniach matky a otca nerozhodol takmer pol roka od predloženia mu veci súdom prvej inštancie.

Nová úprava kauzálnej príslušnosti v zmysle predmetného ustanovenia CMP podľa Krajského súdu v Trnave dopadá výlučne na konania o odvolaní, ktoré začnú podaním odvolania počnúc dňom 1. júna 2023 s tým, že k prechodu výkonu súdnictva dochádza len v prípadoch, kedy sa doterajší vecne a miestne príslušný súd zrušuje alebo zaniká (§ 18l, § 18m a § 18n zákona č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov), k čomu vo vzťahu k odvolacím súdom nedošlo. Uvedené zodpovedá aj základnej procesnoprávnej zásade perpetuatio fori a zásade zákonného sudcu. Poukázané bolo aj na dôvodovú správu k zákonu č. 150/2022 Z. z.

2. Podľa § 5 CMP súd aj bez námietky skúma príslušnosť počas celého konania.

3. Podľa § 6 ods. 1 a 2 CMP ak súd zistí, že nie je príslušný, bezodkladne postúpi vec príslušnému súdu bez rozhodnutia a upovedomí o tom účastníkov. Ak súd, ktorému bola vec postúpená, s postúpením nesúhlasí, bezodkladne predloží súdny spis bez rozhodnutia spoločne nadriadenému súdu na rozhodnutie o príslušnosti; ak ide o spor o miestnu príslušnosť, predloží súdny spis svojmu nadriadenému súdu. Týmto rozhodnutím sú sudy viazané.

4. Podľa § 3 ods. 5 písm. b) CMP na konanie o odvolaní proti rozhodnutiu vo veciach podľa prvej hlavy a tretej hlavy druhej časti, tretej časti a štvrtej časti vydanému okresným súdom so sídlom v obvode Krajského súdu v Bratislave a Krajského súdu v Nitre je príslušný Krajský súd v Trnave.

5. Podľa § 396b CMP konania začaté a právoplatne neskončené do 31. mája 2023 sa dokončia na súdoch vecne a miestne príslušných podľa predpisov účinných do 31. mája 2023; to neplatí, ak podľa osobitného predpisu výkon súdnictva prechádza z vecne a miestne príslušného súdu na iný súd.

6. Podľa § 2 ods. 1 CMP na konania podľa tohto zákona sa použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak.

7. Podľa § 36 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) príslušnosť sa určuje podľa okolností v čase začatia konania; takto určená príslušnosť trvá až do skončenia konania.

8. Najvyšší súd ako súd spoločne nadriadený Krajskému súdu v Trnave a Krajskému súdu v Bratislave podľa § 6 ods. 2 CMP príslušný na rozhodnutie o príslušnosti posúdil dôvodnosť nesúhlasu s postúpením a dospel k záveru, že nesúhlas Krajského súdu v Trnave s postúpením veci nie je dôvodný.

9. Z obsahu spisu vyplýva, že Okresný súd Bratislava II rozhodol vo veci samej rozsudkom z 24. augusta 2022 č. k. 27P/47/2021-526, proti ktorému podali odvolanie matka i otec maloletých detí. Vec bola predložená Krajskému súdu v Bratislave ako súdu odvolaciemu, ktorý vo veci nerozhodol a po 1. júni 2023 ju postúpil na rozhodnutie Krajskému súdu v Trnave ako súdu funkčne, kauzálne a miestne príslušnému.

10. Ustanovenie § 396b CMP predstavuje procesné ustanovenie intertemporálnej povahy, ktorým sa určuje režim dočasného, prechodného (intertemporálneho) spolupôsobenia skoršej a neskoršej právnej úpravy; teda vzájomný vzťah týchto úprav. Nosným pojmovým znakom procesnej intertemporality je princíp okamžitej aplikovateľnosti novej procesnej úpravy na všetky konania prebiehajúce na súde a začaté podľa doterajších (zrušených) predpisov. Účelom princípu okamžitej aplikovateľnosti nových procesných noriem, teda použiteľnosti nových procesných ustanovení na konania začaté a prebiehajúce podľa doterajšej právnej úpravy, je zabezpečiť taký procesný priebeh jednotlivých konaní, ktorý nepripúšťa alternatívne a v dôsledku toho sporné výklady pre časovú pôsobnosť príslušných predpisov alebo ich jednotlivých ustanovení (m. m. nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 22. októbra 2014 sp. zn. PL. ÚS 107/2011, uznesenie z 12. apríla 2018 sp. zn. II. ÚS 185/2018, uznesenie z 22. septembra 2020 sp. zn. III. ÚS 349/2020, nález z 8. februára 2023 sp. zn. II. ÚS 451/2022).

11. Princíp okamžitej aplikovateľnosti novej procesnej úpravy je procesnému právu natoľko imanentný, že sa nemusí explicitne vyjadrovať v prechodných ustanoveniach procesnej úpravy - platí aj bez toho, aby bol vyjadrený (porov. Smyčková, R., Števček, M., Tomašovič, M., Kotrecová, A. a kol. *Civilný mimosporový poriadok. Komentár*. 1. vydanie. Bratislava: C. H. Beck, 2017, 1064 - 1072 s.).

12. Ustanovenie § 396b CMP je výnimkou z princípu okamžitej aplikovateľnosti novej procesnoprávnej úpravy Civilného mimosporového poriadku v znení účinnom od 1. júna 2023 a vzťahuje sa výlučne na konania začaté a právoplatne neskončené na súdoch vecne a miestne príslušných.

13. Príslušnosť súdu na konanie o odvolaní, t. j. na konanie v druhej inštancii, sa označuje ako funkčná príslušnosť; podľa § 2 ods. 1 CMP v spojení s § 34 CSP v znení účinnom do 31. mája 2023, o odvolaní rozhoduje krajský súd, ak tento zákon neustanovuje inak.

14. Ustanovenie § 34 CSP obsahuje všeobecné pravidlo pre určovanie funkčnej príslušnosti, ktoré je v prípade konania o odvolaní proti rozhodnutiam vo veciach podľa prvej hlavy a tretej hlavy druhej časti, tretej časti a štvrtej časti CMP modifikované ust. § 3 ods. 5 písm. a) až c) CMP.

14.1. Právna teória rozlišuje príslušnosť vecnú, miestnu, kauzálnu a funkčnú. Uvedené reflektuje aj tretia hlava prvej časti CSP, v rámci ktorej vecnú príslušnosť, t.j. príslušnosť na konanie v prvej inštancii upravuje prvý diel (§ 12), miestnu príslušnosť (všeobecnú, osobitnú aj tzv. výlučnú) druhý diel (§ 13 až § 21), kauzálnu príslušnosť diel tretí (§ 22 až § 33), pričom z označenia štvrtého dielu tretej hlavy prvej časti CSP ad argumentum a rubrica jednoznačne a bez akýchkoľvek pochyb vyplýva, že pravidlá určovania príslušnosti obsiahnuté v ust. § 34 sa týkajú výlučne určovania funkčnej príslušnosti. Rovnaký záver možno vyvodiť aj zo znenia § 3 ods. 5 písm. a) až c) CMP, z návetia ktorého je zrejmé, že *expressis verbis* upravuje príslušnosť na konanie o odvolaní. Zo systematického zaradenia úpravy obsiahnutej v § 34 CSP vyplýva, že táto sa týka výhradne príslušnosti odvolacieho súdu na konanie v druhej inštancii; pravidlo pre určovanie súdu príslušného na konanie o odvolaní nie je v zmysle predmetného ustanovenia vyjadrením miestnej ani kauzálnej príslušnosti odvolacích súdov.

14.2. Pokiaľ zákonodarca zahrnie určité ustanovenie do príslušnej časti (resp. hlavy, dielu, paragrafu a pod.), potom sa v pochybnostiach predpokladá, že sa vzťahuje len na problematiku upravenú práve v tejto časti (hlave, diele, paragrafe), nie však na otázky upravené v iných jeho častiach (porov. Melzer, F. *Metodologie nalézání práva. Úvod do právní argumentace*. Praha : C. H. Beck, 2. vydání, 2011, s. 131 - 135).

15. Najvyšší súd v tejto súvislosti upriamuje pozornosť na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo 4. mája 2010 sp. zn. III. ÚS 72/2010 publikovaný v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky pod č. 20/2010, v zmysle ktorého nevyhnutnou súčasťou rozhodovacej činnosti súdov, ktorá zahŕňa aplikáciu abstraktných právnych noriem na konkrétne okolnosti individuálnych prípadov, je zisťovanie obsahu a zmyslu právnej normy uplatňovaním jednotlivých metód právneho výkladu. Ide vždy o metodologický postup, v rámci ktorého nemá žiadna z výkladových metód absolútnu prednosť, pričom jednotlivé uplatnené metódy by sa mali navzájom dopĺňať a viesť k zrozumiteľnému a racionálne zdôvodnenému vysvetleniu textu právneho predpisu.

16. Medzi výkladové metódy patrí aj interpretácia normatívnych textov na základe ich systematického zaradenia do príslušnej časti právneho predpisu, t.j. systematický výklad. Nadpis, hoci sám o sebe nemá normatívny charakter, je integrálnou súčasťou právneho predpisu, pomocou ktorého zákonodarca vyjadruje, že sa určité ustanovenia vzťahujú k určitej veci a že spolu obsahovo súvisia. Interpretáčna funkcia nadpisu tkvie predovšetkým v odstraňovaní sémantických nejasností interpretovaného ustanovenia. (porov. Melzer, F. *Metodologie nalézání práva. Úvod do právní argumentace*. Praha : C. H. Beck, 2. vydání, 2011, s. 136 - 138). V prípade pochybností o význame ustanovenia právneho predpisu je možné argumentovať práve jeho nadpisom ad argumentum a rubrica (porov. WINTR, J. *Metody a zásady interpretace práva*. Praha : Auditorium, 2. vydanie, 2019, s. 121). Používanie a význam nadpisov v rámci normatívneho textu právneho predpisu reflektujú aj Legislatívne pravidlá Vlády Slovenskej republiky.

17. Pokiaľ teda na konanie o odvolaní podľa predpisov účinných do 31. mája 2023 bol funkčne príslušný Krajský súd v Bratislave, zatiaľ čo s účinnosťou od 1. júna 2023 je na konanie o odvolaní v zmysle § 3 ods. 5 písm. b) CMP funkčne príslušný Krajský súd v Trnave a súčasne § 396b CMP ako intertemporálne ustanovenie explicitne neupravilo, že konanie o odvolaní začaté a právoplatne neskončené do 31. mája 2023 sa dokončí na súde funkčne príslušnom podľa predpisov účinných do 31. mája 2023, potom so zreteľom na princíp okamžitej aplikovateľnosti novej procesnej právnej úpravy, je na konanie o odvolaní začaté a právoplatne neskončené do 31. mája 2023 funkčne príslušný Krajský súd v Trnave.

18. Najvyšší súd v tejto súvislosti zdôrazňuje, že uvedený názor je v súlade i s názorom vysloveným v náleze Ústavného súdu Slovenskej republiky z 27. júna 2023 sp. zn. IV. ÚS 257/2023 (bod 75. až 77.), ktorý konštatoval, že počas konania o ústavnej sťažnosti sťažovateľa došlo k zmene § 3 ods. 5 písm. a) CMP a poukázal i na ust. § 396b CMP. Keďže ústavný súd vrátil vec na nové rozhodnutie o odvolaní, vychádzajúc z princípu okamžitej aplikability procesných noriem, dospel k záveru, že na rozhodovanie o odvolaní v návratových konaniach je už funkčne príslušný Krajský súd v Žiline (pozn. v danej veci išlo o rozhodnutie Krajského súdu v Banskej Bystrici).

19. Najvyšší súd poukazuje aj na zachovanie plynulosti, rýchlosti konania a v neposlednom rade na zachovanie účelu súdnej reformy s požiadavkou na špecializáciu sudcov rozhodujúcich jednotlivé agendy.

20. Pre úplnosť sa uvádza, že týmto nedochádza k porušeniu základnej procesnoprávnej zásady tzv. perpetuatio fori, spočívajúcej v trvaní príslušnosti, keď táto zásada sa viaže predovšetkým na trvanie príslušnosti vecnej a miestnej, z ktorého dôvodu nedochádza ani k porušeniu základného práva na zákonného sudcu (§ 3 ods. 3 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov). Uvedené vyplýva aj z nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky z 26. novembra 2009 sp. zn. II. ÚS 283/09 publikovaného v Zbierke náleзов a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky pod č. 77/2009, v zmysle ktorého iba taký sudca určený podľa rozvrhu práce, ktorý je sudcom vecne a miestne príslušného súdu ustanoveného zákonom, je zákonným sudcom v zmysle čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

21. Najvyšší súd vzhľadom na vyššie uvedené konštatuje, že nesúhlas Krajského súdu v Trnave s postúpením mu veci Krajským súdom v Bratislave nie je dôvodný, preto rozhodol tak, ako vyplýva z výroku tohto uznesenia (obdobne tiež napr. 6Ndc/19/2023, 9Ndc/17/2023, 9Ndc/47/2023). Na uvedenom závere nič nemení ani skutočnosť, že vec bola Krajskému súdu v Bratislave súdom prvej inštancie predložená už 9. februára 2023. Pokiaľ Krajský súd v Bratislave o veci z akýchkoľvek dôvodov nerozhodol do 31. mája 2023, je na konanie o odvolaní začaté a právoplatne neskončené do 31. mája 2023 funkčne príslušný Krajský súd v Trnave, pričom najvyššiemu súdu neprislúcha posudzovať dôvody, pre ktoré nebolo vo veci v období od 9. februára 2023 do 31. mája 2023 Krajským súdom v Bratislave rozhodnuté.

22. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.